

6. BARN: PETER CHRISTIAN KJERKEMAND

Peter Christian Kjerkemand #12

1901-06-02 Egvad sogn

1979-05-21 Aabenraa

Gift:

1944-05-27 Københavns Rådhus

Gerda Elvira Daysy Christiansen født Hansen #80

1908-07-10 København

1980-04-29 København

Johann Mortensen Kjerkemand #1

1864-03-09 Hedsmark, Bylderup sogn, Slogs Herred.
1936-02-22 Amtssygehuset i Aabenraa

Martha Alvine Kjerkemand født Schmidt #2

1873-11-20 Siedlei Kreis Shroda
1943-02-01 Det Kommunale sygehus i Aabenraa

GERDA OG PETER

Kjerkemand, Peter Christian (1901-1979) - levnedbeskrivelse

Indsendt til Sønderborg Slot, 2023.

PETER CHRISTIAN KJERKEMAND

*1901-06-02 †1979-05-21

Onkel Peter voksede op forskellige steder i Sønderjylland, da forældrene flyttede en del rundt, men i 1911 fik familien fast bopæl i fattiggården i Hellevad - kaldet Kampen, der lå uden for byen. I 1911 og 12 førte myndighederne retssager mod mine bedsteforældre i Aabenraa og Flensborg. Forældreretten skulle fratages dem, da de ikke kunne føde og opdrage deres børn på forsvarlig måde efter myndighedernes mening. Farfar vandt retssagen i Åbenrå, men tabte i Flensborg og sammen med 2 søskende blev Peter som 11årig ført ned i Tyskland - til familien H. Kath i landsbyen Sorgbrück, der ligger på grænsen mellem amterne (Kreds) Slesvig og Rendsborg. Gården ejes stadig af nævnte familie, og den har siden opbygget en betydelig landbrugsmaskinhandel lige over for gården på den modsatte side af vejen.

Peter accepterede ikke at skulle bo ved familien, så allerede om aftenen stak han af og den næstfølgende dag var han hjemme igen - før gendarmen nåede tilbage til Hellevad. Den bedrift blev han "verdenskendt" for på Hellevadegnen. Snart blev onkel Peter afhentet igen og ført til et dreng hjem i Ditmarsken, hvor han blev låst inde. Onkel Peter fik derved helt igennem en tysk opdragelse og skolegang. Det tyske sprog beherskede han fuldkomment.

Efter konfirmationen vendte han tilbage til hjemegnen og arbejdede ved landbruget.

PLEJEFORÆLDRENE'S GÅRD I SORGBRÜCK

Snart kom han i lære som mejerist i Toftlund og blev udlært i slutningen af Første Verdenskrig. Mejeribestyreren blev indkaldt til krigstjeneste. Han havde kone og børn og var fortvivlet. Han købte sig til, at Onkel Peter kunne stille hos den tyske hær i stedet for. Det var lovligt og papirerne blev underskrevet. Men Peter stillede ikke på den kaserne, hvortil han var indkaldt. Han vandrede i stedet ned gennem Tyskland, arbejdede lidt her og der og endte i Sydtykland. Han var selvfølgelig eftersøgt og blev fanget sovende i en park. Han var desertør, hvilket var ganske farligt. Han blev ført til fronten, hvor de satte ham til at bære lig dag efter dag, medens han sag blev undersøgt. I begyndelsen af oktober 1918 blev han sendt til krigstjeneste (kun godt 17 år gammel) i den tyske hær. Han fik ca. 4 ugers rekrutuddannelse og hans deling blev sendt på march mod den franske front. De nåede ikke fronten inden krigen sluttede den 11. november kl. 11.00 1918. Han blev hjemsendt inden jul og slap for krigens rædsler.

Han fortsatte med at arbejde på forskellige gårde. Men han var ikke nogen stabil arbejdskraft. Hvis det passede ham at skifte arbejde eller bare slutte ansættelsen, gjorde han det uden at få samvittighedskvaler. Ofte havde han en fantastisk undskyldning, der vanskeligt kunne efterprøves, om den var sand eller løgn, for onkel Peter valgte det argument, der gav ham selv mest. Han kunne besnakke folk, havde ingen respekt for nogen og var absolut ikke bange for myndigheds personer (på det tidspunkt havde man megen respekt for myndigheds personer: præster, lærerne, gendamen, sognefogeden osv.). "Berømt" i familien er onkel Peters samtale i slutningen af 1920'erne med forstanderen for åndssvageinstitutionen ved Ribe, da onkel Otto ikke kunne få lov til at komme på ferie i sit hjem. Der hvor onkel Ottos far bliver rasende og opfarende, rejser onkel Peter til Ribe, snakker institutionslederen efter munden, er yderst diplomatisk, og inden der er gået en halv time, er en aftale indgået - også ved hjælp af løgn - onkel Otto kan tage på ferie (se beretningen om Otto Kirkmand).

Onkel Peter købte sammen med onkel Johann en lille ejendom i Klovtoft (Farveriet). I 1932 købte han en ko, men den havde tuberkulose. Retssagen gik helt til højesteret. Peter vandt og fik erstatning. De to brødre boede og arbejdede andetsteds, hvorfor deres forældre flyttede ind på ejendommen. Det var meningen, at arbejdet med jorden skulle klares i den sparsomme fritid, men det kneb med tiden og pengene, så den blev solgt igen efter nogle år.

I 1936 døde bedstefar, men bedstemor blev boende på ejendommen. Peter boede der også. I foråret 1937 stillede han op på socialdemokraternes liste til kommunevalget i Klovtoft.

I familien lagde man mærke til, at Peter ikke altid var til at stole på. Bedstemor havde f. eks. noget roehakningsarbejde. Peter ville hakke de sidste roer og hævdede pengene for hele arbejdet. Bedstemor bad om pengene, da han kom hjem, men han havde ikke fået penge af gårdejereren, hævdede han, men havde et par nye træsko på benene.

Under Anden Verdenskrig havde onkel Peter sin "store" tid. Ved hjælp af sine talegaver bevægede han sig i alle kredse i samfundet - også blandt tyske officerer. Det skal siges, at han aldrig blandede sig i politik (jeg har aldrig hørt ham udtale sig om politik) eller hjalp tyskerne under besættelsen - han omgik dem på det selskabelige plan. Onkel Peter brugte de penge, som han tjente (eller skaffede sig): flot tøj, restaurationsbesøg, gav penge til højre og venstre. Han var en levemand, der altid manglede penge, men var altid meget hjælpsom. Pengemangel lagde grunden til, at han kom på kant med de fleste af sine søskende. Her er nogle eksempler. Han boede hos moderen i et hus ved Hellevad Vandmølle. Huset brændte, og Peter beholdt brandforsikringspengene. Han fik også penge af moderens sparsomme pension (72 kr. pr. mdr.). Han boede også sammen med hende i Slotsgaden i Aabenraa, hvor de fik en lejlighed - hun så et stort lys i Peter. Engang arbejdede han sammen med et par brødre, og de aftalte, at han skulle hente deres løn om fredagen, men han beholdt pengene.

En overgang var han forretningsfører for en entreprenør, der byggede for tyskerne på vestkysten ved Hvide Sande. Han stod bl. a. for ansættelser og lønudbetaling til arbejderne. Han fortalte sin arbejdsgiver, at han havde ansat 200 mand og fik ugelønnen til dem. Men i virkeligheden var der mindre end hundrede ansat, så han beholdt pengene og skjulte sig på loftet om dagen hos en

Kjerkemand, Peter Christian (1901-1979) - levnedbeskrivelse
 Indsendt til Sønderborg Slot, 2023.

broder. Den transaktion gik i nogle uger, så blev han afsløret og fyret, men ikke stillet til regnskab, for arbejdsgiveren snød også. Pengene var hurtigt brugt.

Onkel Peter besøgte os engang under besættelsen i Diernæs. Han fortalte vidt og bredt om, hvad han bedrev, og hvem han havde kontakt med. Han bragte humør med sig - han fyldte meget.

Under besøget beklagede min far sig over, at han ingen steder kunne købe cykeldæk. Hans dæk var fuldstændigt opslidte, og han cyklede hver dag langt på arbejde. "Ok, Jørgen! det er ikke noget problem, det kan jeg let hjælpe dig med", sagde onkel Peter og fortsatte: "Jeg kender en mand i Aabenraa, han har cykeldæk fra tyskerne. Har du ikke noget, jeg kan smøre ham med? hvad med en røget skinke!" Som sagt, onkel Peter fik en røget skinke på cyklen under megen spøg og latter, da han forlod os. Min far fik aldrig noget cykeldæk - snydt! Onkel Peters plattenslageri i den tid gik som nævnt ud over mange i familien og i hans omgangskreds - også tyske officerer.

Familien lagde afstand til ham.

I slutningen var han tørvefabrikant og boede på Holbi Kro. Han spillede stor mand. Om vinteren arbejdede han i Flensborg - mest på værftet.

Onkel Peter blev sent gift. Onkel Otto sagde engang: "Jeg tror, at Peter får problemer med damerne, når de lærer ham nærmere at kende." Fakta blev, at onkel Peter gennem en avisannonce fandt en kvinde, der hed Gerda, som han giftede sig med.

Nr.19681944		
	Brudgom	Brud
Fulde Navn.	Peter Christian Kjerkemand	Gerda Elvira Sægaard Christiansen / Hansen
Fødselsdato.	2/6-1901	10/7-1908
Fødested.	Kjøge Sogn Flakkeby Århus	Trane Sogn Ålbæk
Livstilling.	Handelskassernes Bureauansat	Arbejdsloste
Opholdssted (By, Gade, Nr.)	Bangørsgade 5 A	Møllergade 19
Tidligere Stilling <small>som ugifte, Eekemand (Eker) eller fra- skilte. I de to sidstnævnte Tilfælde Oplysning om, hvor ofte vedkommende har været gift.</small>	Ugift	Gift: 2 1/7-1933
Navn, Stilling og Bopæl for de ved Vielsen fungerende Vidner.	1) I. Sægaard	Magistratsens 1. Afdeling.
	2) E. Rosenstand	
Den Myndighed, der har udstedt At- test om, at Bevislighederne er i Orden, samt Attestens Udstedelsesdato.	Lg. 3406	
Anmærkninger. Her anføres: 1) Eventuel Erklæring om, i hvilken Tro Børnene skal opdrages. 2) Brudefolkens Nationalitet, saafremt de ikke er danske Statsborgere.	1)	
	2)	
Vielsen er foretaget af Københavns Magistrat den 29. Maj 1944. I. Sægaard		
Brudgommens Underskrift:	P. Kjerkemand	Vidernes Underskrift: E. Rosenstand
Brudens Underskrift:	G. Christiansen	

Kjerkemand, Peter Christian (1901-1979) - levnedbeskrivelse

Indsendt til Sønderborg Slot, 2023.

De flyttede til Københavnsområdet. Onkel Peter fik arbejde på et gartneri på Amager. Han deltog i Ellens bryllup i 1955 i Døstrup. Han udsmykkede kirken med orkideer - alle gæster fik en orkide til knaphullet, og han gjorde hele tiden opmærksom på, at det var hans ide og gave. Min far udbrød spontant: "De orkideer har han sku' stjålet." Engang kom han for at besøge onkel Frederik. Sønnen Frits havde tandpine. Onkel Peter lagde 500 kr. på bordet og befalede, at de straks skulle tage til tandlæge. Ved min far og mors bryllup (1939) havde han store mængder chokolade med til børnene. Han forstod at bringe sig i centrum.

I midten af 1960'erne flyttede han til Aabenraa. Han omtalte aldrig sin kone, og vi spurgte heller ikke. Han fik noget kontorarbejde hos brodersønnen Lars, der var ved at bygge en lille metalfabrik op. Pludselig en dag var han væk, og man opdagede, at der manglede nogle penge. Han fortalte familien, at det var hans løn, for han havde ikke forlangt løn. Han fik husly hos Larses broder Johannes, hvor han boede i 6 uger. Han solgte et TV til dem og rejste. 2 år senere kom han sammen med en kammerat og forlangte 500 kr. for TV'et, selv om han havde fået penge for det. Han havde ikke forandret sig!

Han slog sig ned i Aabenraa. Snart supplerede han sin pension ved en ansættelse i en sexkiosk, der lå, ved den gamle hovedvej 10 - ikke langt fra Kruså. Han skulle navnlig handle med tyske kunder. Efter nogle år svigtede helbredet - hans ben blev svagelige. Han fejrede nogle gange jul hos mine forældre. Jeg kørte ham til Aabenraa efter en jul, og han betalte mig fyrsteligt for julen og kørslen. Jeg nægtede at modtage så mange penge. Da blev han meget vred, og jeg blev helt forskrækket. Det var en slags ære for ham at give disse penge for julen.

De sidste år tilbragte onkel Peter på plejehjemmet Grønnegården i Aabenraa. Det ene ben måtte amputeres, men humøret og aggressionen var i behold, da jeg engang besøgte ham på Grønnegården. Under besøget beskyldte han en ansat for, at de havde stjålet et sæt tøj fra ham. Han gjorde opmærksom på sig selv uden samvittighedens begrænsninger til det sidste. Jeg tænkte på, om han slet ikke kunne lade være med at kæmpe mod autoriteter.

Han blev begravet på Hellevad kirkegård.

